

USTAWOWE ZNAMIONA PRZESTĘPSTWA FAŁSZOWANIA TABLIC REJESTRACYJNYCH

BLANKA JULITA STEFAŃSKA *

DOI: 10.26399/iusnovum.v18.2.2024.12/b.j.stefanska

STRESZCZENIE

Artykuł ma charakter naukowo-badawczy, a jego przedmiotem są przestępstwa stypizowane w obowiązującym od dnia 1 października 2023 r. art. 306c k.k., dotyczącym m.in. podrobienia lub przerabiania w celu użycia za autentyczną tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego (§ 1) oraz jej używania jako autentycznej (§ 2). Podstawowym celem badawczym była ocena zasadności wprowadzania do Kodeksu karnego tego przepisu i poprawności określenia przesłanek stosowania oraz zakresu przedmiotowego. Założeniem było, że poddanie kryminalizacji takich zachowań może być skutecznym orężem walki ze zjawiskiem kradzieży paliwa na stacjach benzynowych, gdyż sprawcy tych kradzieży z reguły zaopatrują się w takie właśnie tablice swoje pojazdy. Analizie zostały poddane: przedmiot ochrony tego przepisu, typy przestępstwa, ich znamiona w postaci podrobienia, przerabiania, pojęcia tablicy rejestracyjnej, legalizacji tablicy, celu zachowania sprawczego i pojęcia pojazdu mechanicznego. Do analizy tego zagadnienia wystarczyło posłużenie metodą normatywną i dogmatyczną.

Słowa kluczowe: legalizacja, podrobienie, przedmiot ochrony, przerobienie, pojazd mechaniczny, tablica rejestracyjna, typy przestępstwa

CONSTITUENT ELEMENTS OF CRIME OF FORGERY OF LICENSE PLATES

ABSTRACT

The article is of a scientific and research nature and its subject are the crimes defined in Article 306c of the Penal Code, in force from October 1, 2023, regarding, among others, counterfeiting or altering in order to use a motor vehicle registration plate as an authentic one (§ 1) and using it as an authentic one (§ 2). The basic research goal was to assess the

* dr hab., prof. UŁa, Uczelnia Łazarskiego w Warszawie (Polska), e-mail: blanka.stefanska@lazarski.pl, ORCID: 0000-0003-3146-6842

validity of introducing this provision into the Penal Code and the correctness of determining the conditions for its application and its scope. The assumption was that criminalizing such behaviour could be an effective weapon in the fight against the phenomenon of fuel theft at gas stations, because the perpetrators of these thefts usually supply fuel to their vehicles. The analysis included the subject of protection of this provision, the types of crimes, their features such as counterfeiting, alteration, the concept of a license plate, legalization of the plate, the purpose of the causative behaviour and the concept of a motor vehicle. To analyse this issue, it was enough to use the normative and dogmatic method.

Keywords: alteration, counterfeiting, legalization, license plate, motor vehicle, subject of protection, types of crime

WPROWADZENIE

Ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw¹ zostały stypizowane w art. 306c k.k. przestępstwa: 1) zaboru tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego, umożliwiającego dopuszczenie tego pojazdu do ruchu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (§ 1); 2) używania tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego nieprzypisanej do pojazdu, na którym ją umieszczono (§ 2); 3) podrabiania lub przerabiania tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia za autentyczną (§ 1); 4) używania jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego (§ 2).

Przedmiotem analizy jest przestępstwo podrabiania lub przerabiania tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia jej za autentyczną oraz używania takiej tablicy. Skutkiem tej zmiany jest kolejny szczególny typ przestępstwa fałszowania przedmiotów. Tradycyjnie podstawowym przestępstwem dotyczącym fałszerstwa jest podrobienie lub przerobienie dokumentu (art. 270 § 1 k.k.). Oprócz niego w Kodeksie karnym przewidziane są przestępstwa: 1) przerabiania lub podrabiania protokołów lub innych dokumentów wyborczych albo referendalnych (art. 248 pkt 3 k.k.); 2) podrabiania lub przerabiania faktury w zakresie okoliczności faktycznych, mogących mieć znaczenie dla określenia wysokości należności publicznoprawnej lub jej zwrotu, albo zwrotu innej należności o charakterze podatkowym (art. 270a § 1 k.k.); 3) podrabiania lub przerabiania znaków identyfikacyjnych, daty produkcji lub daty przydatności towaru lub urządzenia (art. 306 k.k.); 4) podrabiania albo przerabiania polskiego albo obcego pieniądza, polskiego albo obcego znaku pieniężnego, ustalonego jako prawnego środka płatniczego, lecz niewprowadzonego jeszcze do obiegu, innego środka płatniczego albo dokumentu uprawniającego do otrzymania sumy pieniężnej albo zawierającego obowiązek wypłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach, albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce lub z pieniędzy, innego środka płatniczego (art. 310 § 1 k.k.); 5) podrabiania albo przerabiania znaku urzędowego, mającego stwierdzić upoważnienie lub wynik badania (art. 314 k.k.); 6) podrabiania lub przerabiania zalegalizowanych narzędzi pomiarowych lub probierczych (art. 315 § 1 k.k.). Przestępstwa te w swej podstawowej postaci różnią się przedmiotem czynności wykonawczej.

¹ Dz.U. z 2022 r., poz. 2600 ze zm.

ZASADNOŚĆ KRYMINALIZACJI

Kryminalizację podrobienia lub przerobienia tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia za autentyczną oraz jej używania – w uzasadnieniu projektu tej ustawy² – argumentowano koniecznością zwalczania za pomocą instrumentów prawa karnego zjawiska polegającego na fałszowaniu tablic rejestracyjnych, głównie po to, by wyłudzić paliwo na stacji benzynowej, bowiem w tym zakresie istniała luka prawna, skoro tablica rejestracyjna nie jest dokumentem, lecz jedynie oznakowaniem i w związku z tym jej podrobienie lub przerobienie w ogóle nie jest penalizowane. Odwołano się przy tym do dwóch orzeczeń Sądu Najwyższego, w którym organ ten uznał, że tablica rejestracyjna nie jest dokumentem, gdyż samoistnie nie dowodzi żadnego prawa do pojazdu³ i z tego powodu nie może być przedmiotem przestępstwa z art. 270 k.k., a może być przedmiotem przestępstwa z art. 306 k.k.⁴

Dokonując oceny zasadności kryminalizacji tych zachowań w odrębnym art. 306c k.k., nie sposób nie odnieść się do określenia charakteru prawnego tablic rejestracyjnych wypowiedzianych w judykaturze i doktrynie. Niewątpliwie jest to problem kontrowersyjny i zarysowały się w tej kwestii cztery poglądy, uznające, że tablica rejestracyjna:

- 1) nie jest dokumentem w rozumieniu art. 115 § 14 k.k.⁵, a tym samym nie może być przedmiotem przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. lub z art. 276 k.k.; jej podrobienie lub przerobienie jest prawnokarne irrelewantne;

² Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Druk sejmowy nr 2024, s. 96 i 97, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/2851BC6F8739C593C12587F10042EF6E/%24File/2024.pdf> (dostęp: 2.01.2024).

³ Wyrok SN z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 404/99, OSNKW 2002, nr 9–10, poz. 72.

⁴ Postanowienie SN z dnia 19 marca 2003 r., III KKN 207/01, LEX nr 78408.

⁵ Wyrok SN z dnia 30 sierpnia 2000 r., V KKN 263/2000, niepubl; wyrok SN z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 404/99, OSNKW 2002, nr 9–10, poz. 72 z głosami krytycznymi J. Błaszczyka, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 6, s. 116–125, M. Siwka, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 6, s. 109–115; wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2003 r., III KKN 203/01, LEX nr 77461; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2003 r., II KK 211/03, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 2687; postanowienie SN z dnia 4 maja 2005 r., III KK 130/04, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 895; postanowienie SN z dnia 14 listopada 2006 r., II KK 129/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2145; postanowienie SN z dnia 16 listopada 2005 r., III KK 51/05, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 2088; uchwała SN (7) z dnia 27 października 2005 r., I KZP 33/04, OSNKW 2005, nr 11, poz. 1.6 z uwagami krytycznymi R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego z zakresu prawa karnego materialnego, prawa karnego skarbowego i prawa wykroczeń za 2005 r.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2006, nr 1, s. 134–135; postanowienie SN z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 33/04, KZS 2005, nr 7–8, poz. 39; wyrok SN z dnia 23 listopada 2010 r., IV KK 293/10, LEX nr 667517 z głosa krytyczną częściowo A. Skowrona, LEX/el. 2012; wyrok SN z dnia 19 września 2016 r., V KK 189/16, LEX nr 2122065: A. Barczak, w: B. Gadecki (red.), *Kodeks karny. Art. 1–316. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 361; P. Daniluk, w: R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 826; T. Oczkowski, w: V. Konarska-Wrzošek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 706; J. Piórkowska-Flieger, *Falsz dokumentu w polskim prawie karnym*, Kraków 2004, s. 197; J. Piórkowska-Flieger, *Ewolucja pojęcia dokumentu w polskich kodeksach karnych*, w: L. Leszczyński, E. Skrętowicz, Z. Hołda (red.), *W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci prof. A. Wąska*, Lublin 2005, s. 518; W. Wróbel, T. Sroka, w: W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 212–277d, t. II, cz. II*, Warszawa 2017, s. 762; M. Gałazka, w: A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 787; M. Kulik, w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 404.

- 2) jest dokumentem, bowiem tablica rejestracyjna stanowi istotny element dopuszczenia pojazdu do ruchu; bez niej pojazd nie może uczestniczyć w ruchu⁶;
- 3) może stanowić przedmiot przestępstwa z art. 306 k.k., gdyż jest znakiem identyfikacyjnym w rozumieniu tego przepisu⁷;
- 4) nie może być przedmiotem przestępstwa z art. 306 k.k., gdyż nie należy jej utożsamiać ze znakiem identyfikacyjnym w rozumieniu tego przepisu, bowiem znakiem takim jest wyłącznie numer podwozia i silnika⁸.

Zasadne jest stanowisko Sądu Najwyższego co do tego, że zmiana oryginalnych tablic rejestracyjnych o niezmienionej treści i posłużenie się nimi jako autentycznymi przy używaniu samochodu nie wyczerpują przedmiotowych znamion przestępstwa z art. 270 § 1 k.k.⁹ i przewidzianego w art. 306 k.k.¹⁰

Zaprezentowane powyżej różne stanowiska co do odpowiedzialności za podrabianie i przerabianie tablic rejestracyjnych, poparte mniej lub bardziej przekonującymi argumentami, nie pozostawiają wątpliwości, że dla ujednoczenia podstawy prawnej i zakresu odpowiedzialności karnej za takie zachowania, konieczna była interwencja ustawodawcy. Kryminalizacja takich zachowań pozwoli na skuteczniejsze zwalczanie coraz powszechniejszego zjawiska kradzieży paliwa na stacjach benzynowych przez kierujących pojazdami zaopatrzonymi w fałszywe tablice rejestracyjne.

TYPY PRZESTĘPSTWA

Treść art. 306c k.k. pozwala przyjąć, że zostały w nim określone, co do fałszowania tablicy rejestracyjnej – na co wskazałam we wstępie – dwa typy przestępstwa, a mianowicie: 1) podrabiania lub przerabiania tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia za autentyczną (§ 1); 2) używania jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego (§ 2).

⁶ J. Błaszczyk, *Glosa do wyroku SN z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 404/99*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 6, s. 116–125; M. Siwek, *Glosa do wyroku SN z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 404/99*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 6, s. 109–115; R.A. Stefański, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego z zakresu prawa karnego materialnego, prawa karnego skarbowego i prawa wykroczeń za 2005 r.*, WPP 2006, nr 1, s. 102–104; idem, *Prawo karne materialne. Część szczególna*, Warszawa 2009, s. 499–500; A. Herzog, *Tablice rejestracyjne pojazdu jako dokument w rozumieniu prawa karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 10, s. 154; idem, *Problemy wokół prawnej ochrony tablic rejestracyjnych*, „Paragraf na Drodze” 2006, nr 3, s. 16–28; idem, *Charakter prawny tablic rejestracyjnych w rozumieniu prawa karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 4, s. 30–44; R. Zawłocki, w: A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Komentarz do artykułów 222–316*, t. II, Warszawa 2010, s. 756; J. Błachut, *Dokument jako przedmiot ochrony prawnokarnej*, Warszawa 2011, s. 214–224; J. Majewski, w: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116 k.k.*, t. I, Warszawa 2016, s. 1025.

⁷ Postanowienie SN z dnia 19 marca 2003 r., III KKN 207/01, LEX nr 78408.

⁸ Wyrok SN z dnia 17 maja 2000 r., V KKN 143/00, „Prokuratura i Prawo” wkł. 2001, nr 1, poz. 5; wyrok SN z dnia 18 maja 2000 r., V KKN 80/00, LEX nr 5099; wyrok SN z dnia 13 lipca 2000 r., V KKN 491/98, LEX nr 50962; wyrok SN z dnia 6 maja 2003 r., III KK 118/03, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 907; J. Błachut, *Dokument...*, op. cit., s. 226.

⁹ Wyrok SN z dnia 30 sierpnia 2000 r., V KKN 263/2000, LEX nr 50949.

¹⁰ Wyrok SN z dnia 6 maja 2003 r., III KK 118/03, „Prokuratura i Prawo” wkł. 2003, nr 11, poz. 15.

Wątpliwości co do takiego rozumienia tego przepisu może rodzić fakt, że ich znamiona są zawarte w jednej jednostce redakcyjnej, tj. w jednym artykule. To może sugerować, że chodzi o jedno przestępstwo wieloodmianowe. Biorąc jednak pod uwagę, że chodzi o zabór tablicy oraz jej podrobienie lub przerobienie, a więc o całkiem odmienne zachowania przestępne, zasadne jest przyjęcie, że w art. 306c § 1 k.k. są stypizowane dwa samodzielne typy przestępstwa¹¹. Mało przekonującym argumentem za traktowaniem tego przepisu jako określające jedno przestępstwo jest tożsamość przedmiotu czynności wykonawczej. Konstruując art. 306c § 1 k.k., popełniono błąd, bowiem zawiera on dwie odrębne myśli, a zgodnie z zasadami legislacji zachowania te powinny być zamieszczone w dwóch odrębnych artykułach. Zgodnie bowiem z § 55 ust. 1 załącznika „Zasady techniki prawodawczej” do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”¹² każdą myśl samodzielną ujmuje się w odrębnym artykule.

Nie jest jasne określenie zawarte w art. 306c § 2 k.k., z punktu widzenia typizacji zachowania polegającego na używaniu tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego nieprzypisanej do pojazdu, na którym ją umieszczono, oraz używaniu jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego. Chodzi o to, czy stanowią one znamiona odrębnych typów przestępstwa, czy postać odpowiednio zaboru tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego, umożliwiającej dopuszczenie tego pojazdu do ruchu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej albo fałszowania tablicy rejestracyjnej. Wątpliwość ta wynika z unormowania tych zachowań w odrębnym paragrafie. Niemniej należy opowiedzieć się za pierwszym rozwiązaniem, a przemawia za tym to, że zgodnie z zasadami techniki legislacyjnej w artykule wydzieliła się mniejsze jednostki redakcyjne, w tym wypadku paragrafy, wówczas gdy między zdaniem wyrażającymi samodzielne myśli występują powiązania treściowe, a treść żadnego z nich nie jest na tyle istotna, aby wydzielić je w odrębny artykuł, a nadto w paragrafach zamieszcza się myśl wyrażoną przez zespół zdań (art. 55 § 3 i 4 cyt. zasad techniki prawodawczej)¹³. Nie budzi wątpliwości, że zachowania określone w art. 306c § 2 k.k. nie są ściśle powiązane z opisanymi w § 1 tego artykułu. Mając powyższe na uwadze, trzeba przyjąć, że przestępstwo fałszowania tablicy rejestracyjnej występuje w dwóch typach: 1) podrabianiu lub przerabianiu tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia za autentyczną (art. 306c § 1 k.k.); 2) używaniu jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego (art. 306c § 2 k.k.). O przyjęciu dwutypowości tego przestępstwa zdecydowało zamieszczenie zachowania polegającego na używaniu jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w odrębnym paragrafie. W tym kontekście nie można podzielić poglądu, że odrębnymi przestępstwami są zachowania określone § 1 oraz § 2 art. 306c k.k.¹⁴

¹¹ T. Oczkowski, w: V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks...*, 2023, op. cit., s. 1506.

¹² Dz.U. z 2016 r., poz. 283.

¹³ M. Przetok, *Struktura tekstu prawnego na przykładzie kodeksu karnego*, Gdańsk 2015, s. 185.

¹⁴ T. Oczkowski, w: V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks...*, 2023, op. cit., s. 1506; M. Kulik, w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2023, teza 2 i 6 do art. 306c.

PRZEDMIOT OCHRONY

Art. 306c jest ulokowany w rozdziale XXXVI, zatytułowanym „Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym”, co wskazuje, że rodzajowym przedmiotem ochrony jest bezpieczeństwo obrotu gospodarczego i interesy majątkowe w obrocie cywilnoprawnym. Taki też jest główny indywidualny przedmiot ochrony art. 306c k.k. Dodatkowymi przedmiotami jego ochrony są: wiarygodność tablic rejestracyjnych, a także bezpieczeństwo i porządek ruchu na drogach publicznych, w strefach zamieszkania i strefach ruchu. Chodzi o zaufanie do tablic rejestracyjnych jako formalnego wyrazu dopuszczenia pojazdu do ruchu. Za ochroną bezpieczeństwa ruchu drogowego przemawia fakt, że dopuszczone do ruchu drogowego są tylko takie pojazdy, które odpowiadają określonym warunkom technicznym, są zarejestrowane i zaopatrzone w zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne (art. 72 ust. 2 Ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym¹⁵). Zarejestrowanie pojazdu jest potwierdzeniem spełnienia jego warunków technicznych. Zaopatrzenie pojazdu w sfalszowane tablice rejestracyjne nie stwarza domniemania, że pojazd jest tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, że korzystanie z niego nie zagraża bezpieczeństwu ruchu. Ochrona porządku ruchu wynika z tego, że tablica rejestracyjna umożliwia identyfikację pojazdów uczestniczących w ruchu. Ograniczenie tego ruchu do dróg publicznych, stref zamieszkania i stref ruchu wiąże się z zakresem przedmiotowym prawa o ruchu drogowym, które obowiązuje na takich drogach w szerszym zakresie tylko wtedy, gdy jest to konieczne dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób oraz wynikającym ze znaków i sygnałów drogowych (arg. ex art. 1 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 p.r.d.). Na znaczenie tablic rejestracyjnych wskazuje wprowadzenie reglamentacji ich produkcji. W myśl art. 72a ust. 1 p.r.d. produkcja tablic rejestracyjnych, w tym profesjonalnych tablic rejestracyjnych, oraz wtórników tablic rejestracyjnych, jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców produkujących tablice rejestracyjne.

Nie znajdują uzasadnienia wyrażone w literaturze poglądy wskazujące, że indywidualnym przedmiotem ochrony jest „obowiązek oznaczania pojazdów mechanicznych dopuszczonych urzędowo do ruchu drogowego legalnymi tablicami rejestracyjnymi, czyli tablicami wydanymi przez właściwy organ władzy i przypisanymi do konkretnego pojazdu mechanicznego”¹⁶ lub „interesy majątkowe ewentualnego nabywcy pojazdu oraz bezpieczeństwo obrotu gospodarczego pojazdami mechanicznymi”¹⁷. Nietrafne jest też przyjęcie, że rodzajowym przedmiotem ochrony jest autentyczność i prawdziwość treści tablicy rejestracyjnej, a pośrednim przedmiotem ochrony jest także bezpieczeństwo interesów majątkowych w obrocie cywilnym¹⁸. Jest właśnie odwrotnie, gdyż na rodzajowy przedmiot ochrony wskazuje tytuł rozdziału, który jest jednoznaczny. Niezrozumiałe jest pominięcie jako przedmiotu ochrony obrotu gospodarczego, w którym przecież mogą uczestniczyć podmioty używające podrobionych lub przerobionych tablic rejestracyjnych.

¹⁵ Dz.U. z 2023 r., poz. 1047 ze zm., cyt. dalej jako p.r.d.

¹⁶ T. Oczkowski, w: V. Konarska-Wrzošek (red.), *Kodeks...*, 2023, op. cit., s. 1506.

¹⁷ M. Kulik, w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks...*, op. cit., LEX/el. 2023 teza 1 do art. 306c.

¹⁸ P. Bogucki, M. Oleżałek, *Kodeks karny. Komentarz do nowelizacji z 7.7.2022 r.*, Warszawa 2023, s. 646.

CZYNNOŚĆ SPRAWCZA

Czynność sprawcza polega na podrabianiu lub przerabianiu tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia za autentyczną. Istotą tego zachowania jest tworzenie pozorów, że tablica pochodzi od określonego producenta.

PODROBIENIE

Z punktu widzenia językowego „podrobić” oznacza „zrobić kopię czegoś, by ją nielegalnie wykorzystać zamiast oryginału”¹⁹. Polega ono na jej sporządzeniu w formie i treści tablicy rejestracyjnej odpowiadającej tablicy wyprodukowanej przez uprawnionego producenta. Istota jej podrobienia sprowadza się do wykonania na takim samym lub zbliżonym nośniku numeru rejestracyjnego, któremu nadaje się pozory autentyczności. Podrobiona tablica rejestracyjna nie pochodzi jednak od tego producenta, przez którego miałaby być wykonana. Chodzi o wykonanie tablicy polegające na zachowaniu pozorów, że pochodzi ona od uprawnionego podmiotu, a więc tzw. falsyfikatu, czy imitacji tablicy autentycznej.

Nie ma znaczenia metoda jej wytworzenia. Sposób jej podrobienia, w szczególności użycie bardzo prostych czy wręcz prymitywnych środków, dających bardzo słaby efekt, ma irrelevantny charakter dla odpowiedzialności na gruncie art. 306c § 1 k.k. Nie jest konieczne osiągnięcie przez sprawcę tak łudzącego podobieństwa, aby mogło to wprowadzić w błąd nawet doświadczoną osobę. Nie jest wymagane, by wytworzony falsyfikat był łudząco podobny do oryginału, a jego identyfikacja wymagała wiedzy i wykorzystania specjalnych środków. Wystarczy takie podobieństwo, aby niedoświadczony człowiek, widząc ją w normalnych okolicznościach, nie był w stanie od razu przekonać się o jej podrobieniu. W działaniu sprawcy istotne jest to, że jego intencją jest wytworzenie tablicy rejestracyjnej, która ma spełniać jej funkcje.

Użycie koparki do jej wytworzenia nie odbiera cech podrobienia tablicy. Może to być tablica wytworzona za pomocą drukarki 3D jako kopia autentycznych tablic rejestracyjnych. Można w ten sposób skopiować tablicę rejestracyjną dowolnego pojazdu, np. sfotografować tablice wybranych modeli aut stojących na parkingach sklepów lub w jakimkolwiek innym miejscu publicznym. Na rynku działają firmy, które wytwarzają „kolekcjonerskie” tablice rejestracyjne. Są one robione z oryginalnych materiałów; z reguły nie mają znaków legalizacyjnych. Tablice z zamówionym wzorem niektórzy kupują jako trzecią tablicę na bagażnik, mimo że taka tablica jest dostępna oficjalną drogą²⁰.

Pomocne dla stwierdzenia podrobienia tablicy rejestracyjnej może być umieszczenie na tablicach rejestracyjnych naniesionego techniką laserową oznaczenia numeru certyfikatu za zgodność tablic rejestracyjnych lub materiałów służących do ich produkcji z warunkami technicznymi posiadanego przez producenta tablic

¹⁹ H. Zgórkowa (red.), *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 29, Poznań 2000, s. 409.

²⁰ M. Brzeziński, *Do więzienia za „lewe” tablice rejestracyjne – jest projekt ustawy*, „Auto Świat” 2022, <https://www.auto-swiat.pl/wiadomosci/aktualnosci/kara-wiezienia-za-niewlasciwe-tablice-rejestracyjne-est-projekt-ustawy/8plvg00> (dostęp: 3.01.2024).

rejestracyjnych bez wytłoczonych numerów rejestracyjnych, jeżeli występuje, lub oznaczenie nazwy producenta i numeru certyfikatu, posiadanego przez producenta tablic rejestracyjnych z wytłoczonymi numerami rejestracyjnymi albo tłoczącego numery rejestracyjne (§ 28 ust. 4 pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów, wymagań dla tablic rejestracyjnych oraz wzorów innych dokumentów związanych z rejestracją pojazdów²¹).

Nie sposób traktować jako podrobienia tablicy rejestracyjnej umieszczenie w miejscu przeznaczonym na taką tablicę w pojeździe przewożącym młodą parę tablicy z napisem „Para Młoda”, „Nowożeńcy”, gdyż nie sposób uznać jej za podrobioną, skoro jej treść znacznie odbiega od tej, jaką mają tablice autentyczne. Nie ma potrzeby – jak to się sugeruje w literaturze²² – odwoływania się do kontratyphu zwyczajaj.

PRZEROBNIENIE

Przerobioną tablicą rejestracyjną jest tablica autentyczna, wyprodukowana przez uprawnionego producenta, w której osoba nieupoważniona zmieniła jej treść. Jej zmiany stwarzają pozory, że pochodzi od uprawnionego producenta. Przerobiony może być dowolny element zawarty w tablicy rejestracyjnej, np. wyróżnik województwa, wyróżnik powiatu, wyróżnik pojazdu, symbol pojazdu zabytkowego, znak z literami „PL” lub numer. Przerobienie może polegać na wprowadzeniu przez osobę nieuprawnioną zmian w oryginalnej tablicy, nadających jej inne treści niż pierwotna, np. przez przerobienie cyfry „3” na „8”. Trafnie w piśmiennictwie wskazuje się, że przerobieniem może być zmiana tła zalegalizowanej tablicy rejestracyjnej z białego na zielony, który mają tablice pojazdów elektrycznych lub napędzanych wodorem²³, umożliwiające wjazd do strefy czystego transportu. Strefa ta może być ustanowiona w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania emisji zanieczyszczeń z transportu na zdrowie ludzi i środowisko na terenie gminy; obejmuje drogi, których zarządcą jest gmina, do której zakazuje się wjazdu pojazdów samochodowych, m.in. innych niż elektryczne i napędzane wodorem (art. 39 ust. 1 pkt 1 i 2 Ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych²⁴). Takie podrobienie tablicy ma umożliwić wjazd do niej, bowiem tylko pojazdy z takimi tablicami mają prawo wjechać do tej strefy, a nadto pojazdy takie są zwolnione od ponoszenia opłat za postój pojazdów samochodowych w strefie płatnego parkowania lub w śródmiejskiej strefie płatnego parkowania (art. 13 ust. 3 lit. e Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych²⁵).

²¹ Dz.U. z 2022 r., poz. 1847, cyt. dalej jako r.r.i.o.p.

²² A. Behan, *Prawnokarna ochrona tablic rejestracyjnych pojazdów mechanicznych na gruncie nowego art. 306c Kodeksu karnego*, „Palestra” 2023, nr 10, s. 74–75.

²³ A. Behan, *Prawnokarna ochrona tablic...*, op. cit., s. 72.

²⁴ Dz.U. z 2023 r., poz. 875 ze zm.

²⁵ Dz.U. z 2023 r., poz. 645 ze zm.

Przerobienie nie musi cechować się trwałością lub nieusuwalnością. Trwałość lub nieusuwalność zmian zależy wyłącznie od zastosowanej, przy przerobieniu tablicy, metody lub techniki. Słusznie Sąd Najwyższy *mutatis mutandis* zauważył, że jeżeli dla wprowadzenia w błąd innej osoby lub dla uniemożliwienia identyfikacji pojazdu wystarczające było przerobienie tablic rejestracyjnych w sposób nietrwały i łatwo usuwalny, to zrozumiałe, że sprawcy tylko takiego sposobu użyli i nie ma najmniejszych racji, by takie ich działanie uznać za niebędące „przerobieniem” i niepodlegające z tego powodu penalizacji²⁶.

CEL ZACHOWANIA SPRAWCZEGO

Dla bytu tego przestępstwa nie jest wystarczające samo stwierdzenie, że sprawca podrobił lub przerobił tablicę rejestracyjną, a konieczne jest ustalenie, że miało ono na celu użycie jej za autentyczną (art. 306c § 1 k.k.), a w zakresie jej używania, by sprawca użył jej jako autentycznej (art. 306c § 2 k.k.).

Znamie „w celu użycia za autentyczny” jest zrealizowane wtedy, gdy celem działania sprawcy jest podrobienie lub przerobienie tablicy rejestracyjnej po to, by zaopatrzyć w nią pojazd, który powinien ją mieć. Może to czynić dla siebie lub innej osoby. Z punktu widzenia wypełnienia znamienia „w celu użycia za autentyczny” nie jest istotne, aby sprawca sam ją sfalszował, a następnie jej używał. Ten cel zostaje przez sprawcę osiągnięty również wtedy, gdy sprawca używa tablicy rejestracyjnej sfalszowanej przez inną osobę²⁷. Nie wyczerpuje znamion tego przestępstwa zachowanie sprawcy, który podrabia lub przerabia tablicę rejestracyjną w celu innym niż wskazany w art. 306c § 1 k.k.

Cel taki nie przyświeca sprawcy, który używa zestawów składających się z „listka”, elektromagnesu oraz pilota, montując elektromagnes za tablicą, utrzymujący na tablicy listek wyposażony w magnes. Celem „listka” jest zakrycie znaku lub znaków numeru rejestracyjnego, co ma uniemożliwić identyfikację w przypadku zrobienia zdjęcia fotoradarem. Jednocześnie pilot w przypadku zatrzymywania przez policję, służy do wyłączenia elektromagnesu, co sprawia, że listek odpada²⁸.

„Użycie” w rozumieniu art. 306c § 2 k.k. oznacza zaopatrzenie pojazdu w taką tablicę. Ustawa nie wymaga, by sprawcą tego czynu była ta sama osoba, która ją sfalszowała. Sprawca, który używa sfalszowanej tablicy po uprzednim jej sfalszowaniu, dopuszcza się przestępstwa określonego w art. 306c § 1 k.k., bowiem przestępstwo jej używania jest czynem współukaranym jako czyn następczy przez czyn uprzedni. Inna osoba, używająca takiej tablicy, ponosi odpowiedzialność za przestępstwo z art. 306c § 2 k.k.

²⁶ Postanowienie SN z dnia 19 marca 2003 r., III KKN 207/01, LEX nr 78408.

²⁷ Wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2005 r., III KK 190/04, „Prokuratura i Prawo” wkl. 2005, nr 11, poz. 5.

²⁸ A. Behan, *Prawnokarna ochrona tablic...*, op. cit., s. 72–73.

TABLICA REJESTRACYJNA

Przedmiotem czynności wykonawczej jest tablica rejestracyjna pojazdu mechanicznego, umożliwiająca dopuszczenie tego pojazdu do ruchu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Żaden akt prawny nie definiuje tablicy rejestracyjnej. Wymogi dotyczące tablic są uregulowane w prawie o ruchu drogowym, a także w przepisach wydanych na jego podstawie, a głównie w rozporządzeniu w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów, wymagań dla tablic rejestracyjnych oraz wzorów innych dokumentów związanych z rejestracją pojazdów.

Tablica rejestracyjna jest, obok dowodu rejestracyjnego, elementem świadczącym o dopuszczeniu pojazdu do ruchu, a tym samym, że pojazd jest tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, że spełnia wymogi bezpieczeństwa.

Każdemu pojazdowi przypisuje się jeden numer rejestracyjny (art. 27 ust. 1 r.r.i.o.p.).

Chodzi o każdą tablicę rejestracyjną, która jest wymagana do zarejestrowania pojazdu mechanicznego, niezależnie od jej wzoru i rodzaju. Są to – w zależności od ich wzoru – zalegalizowane tablice rejestracyjne:

- 1) zwyczajne – do oznaczania wszystkich pojazdów, z wyłączeniem poniższych;
 - 2) indywidualne – do oznaczania pojazdów samochodowych;
 - 3) zabytkowe – do oznaczania pojazdów zabytkowych;
 - 4) tymczasowe – do oznaczania pojazdów czasowo zarejestrowanych;
 - 5) dyplomatyczne – do oznaczania pojazdów należących do przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz organizacji międzynarodowych, a także ich personelu (§ 24 r.r.i.o.p.).
- Mając na uwadze ich rozmiar, chodzi o tablice rejestracyjne:

- 1) samochodowe:
 - a) jednorzędowe i dwurzędowe – do oznaczania wszystkich rodzajów pojazdów, z wyjątkiem motocykli, ciągników rolniczych, motorowerów i pojazdów rodzaju „samochodowy inny” (kategorii L6e i L7e),
 - b) jednorzędowe zmniejszone – do oznaczania pojazdów silnikowych posiadających zmniejszone wymiary miejsca konstrukcyjnie, przeznaczonych do umieszczenia tablicy rejestracyjnej, z wyłączeniem motocykli, ciągników rolniczych, pojazdów wolnobieżnych wchodzących w skład kolejki turystycznej i pojazdów rodzaju „samochodowy inny”;
 - 2) motocyklowe (dwurzędowe) – do oznaczania motocykli, ciągników rolniczych oraz pojazdów rodzaju „samochodowy inny” (kategorii L6e i L7e);
 - 3) motorowerowe (dwurzędowe) – do oznaczania motorowerów (§ 26 ust. 1 r.r.i.o.p.).
- W grę wchodzi także:
- 1) dodatkowe tablice rejestracyjne do oznaczenia bagażnika zakrywającego tylną tablicę rejestracyjną dla pojazdu (art. 73 ust. 1c pkt 2 p.r.d. i § 8 r.r.i.o.p.);
 - 2) profesjonalne tablice rejestracyjne, dla pojazdów używanych w celu wykonywania jazd testowych w ramach działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę posiadającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedzibę, a w przypadku przedsiębiorcy posiadającego siedzibę za granicą – oddział, zajmujący się produkcją, dystrybucją (sprzedażą prowadzoną w ramach handlu) lub badaniem pojazdów niezarejestrowanych wcześniej na terytorium Rzeczypospolitej

Polskiej lub za granicą, albo używanych przez służbę techniczną przeprowadzając homologację pojazdów oraz ich wyposażenia, albo jednostkę badawczą producenta pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części przeprowadzając badania pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części (art. 80s ust. 1 i 2 p.r.d.). Tablice te ze względu na ich wielkość dzielą się na takie same jak wskazano wyżej (§ 11 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie profesjonalnej rejestracji pojazdów, stosowanych oznaczeń oraz opłat związanych z profesjonalną rejestracją pojazdów²⁹);

- 3) tablice rejestracyjne pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) tablice rejestracyjne pojazdów należących do obcych sił zbrojnych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (§ 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie rejestracji pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz pojazdów należących do obcych sił zbrojnych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umów międzynarodowych³⁰);
- 5) tablice rejestracyjne pojazdów Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego (§ 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie rejestracji pojazdów Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego³¹);
- 6) tablice rejestracyjne Służby Ochrony Państwa, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej i Krajowej Administracji Skarbowej wykorzystywanych przez Służbę Celno-Skarbową (§ 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 1 września 2023 r., w sprawie rejestracji pojazdów Służby Ochrony Państwa, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej i Krajowej Administracji Skarbowej wykorzystywanych przez Służbę Celno-Skarbową³²).

Szczegółowe wymagania techniczne dla tablic rejestracyjnych oraz zakres i sposób ich badania, a także wzory tablic rejestracyjnych, umieszczanych na nich znaków i symboli oraz ich opis są określone w załączniku nr 12 do r.r.i.o.p. Przykładowo, płyta tablicy powinna być wykonana z taśmy aluminiowej o grubości 1 mm, odpornej na działanie czynników atmosferycznych oraz na warunki występujące w czasie normalnej eksploatacji pojazdu. Powierzchnia czołowa tablicy powinna być pokryta materiałem odblaskowym barwy białej, żółtej, zielonej lub niebieskiej, trwale związanym z podłożem, odpornym na uderzenia i zginanie, posiadającym właściwości elastyczne oraz wymagane właściwości odblaskowe i barwowe (pkt 2.1 cyt. załącznika). Tablice samochodowe wykonuje się w kompletach, natomiast tablice motocyklowe, motorowerowe oraz tablice do oznaczania przyczep – jako tablice pojedyncze. Dodatkową tablicę rejestracyjną o tym samym numerze rejestracyjnym co numer rejestracyjny pojazdu samochodowego wykonuje się do oznaczania bagażnika zakrywającego

²⁹ Dz.U. z 2023 r., poz. 2616, cyt. dalej jako r.p.r.p.

³⁰ Dz.U. z 2023 r., poz. 1776, cyt. dalej jako r.r.p.s.z.

³¹ Dz.U. z 2023 r., poz. 1777, cyt. dalej jako r.r.p.s.k.w.

³² Dz.U. z 2023 r., poz. 1778, cyt. dalej jako r.r.p.s.

tylną tablicę rejestracyjną tego pojazdu. Tablice samochodowe do ciągników rolniczych mogą być wykonane jako tablice pojedyncze. Tablice motocyklowe i motorowerowe mogą być wykonane w kompletach do oznaczania odpowiednio: 1) motocykli trójkołowych kategorii L5e oraz motorowerów trójkołowych kategorii L2e; 2) czterokołowców kategorii L7e oraz czterokołowców lekkich kategorii L6e (pkt 2.4 cyt. załącznika). Pojazd elektryczny i pojazd napędzany wodorem posiadają tablice rejestracyjne wskazujące na rodzaj paliwa wykorzystywanego do ich napędu (art. 71 ust. 2a p.r.d.).

Na tablicy rejestracyjnej jest wytłoczony numer rejestracyjny barwy czarnej na białym tle albo barwy czarnej na zielonym tle w przypadku tablicy rejestracyjnej wydawanej dla pojazdu elektrycznego albo pojazdu napędzanego wodorem, składający się z wyróżnika województwa, wyróżnika powiatu i wyróżnika pojazdu. Numer na tablicy rejestracyjnej składa się z liter i cyfr, zawiera wyróżnik województwa, wyróżnik powiatu i wyróżnik pojazdu (tablica rejestracyjna samochodowa albo tablica rejestracyjna motocyklowa), wyróżnik województwa i wyróżnik pojazdu (tablica rejestracyjna zwyczajna będąca tablicą rejestracyjną samochodową jednorzędową); wyróżnik województwa i indywidualny wyróżnik pojazdu (tablica rejestracyjna indywidualna), wyróżnik województwa, wyróżnik powiatu i wyróżnik pojazdu, oraz symbol pojazdu zabytkowego (tablica rejestracyjna zabytkowa), wyróżnik województwa oraz wyróżnik pojazdu (tablica rejestracyjna tymczasowa), wyróżnik województwa i wyróżnik pojazdu (tablica rejestracyjna dyplomatyczna) (§ 27 ust. 1–4, 9 i 10 r.r.i.o.p.). W skrajnej lewej części tablicy rejestracyjnej umieszcza się dodatkowo na niebieskim tle symbol Unii Europejskiej składający się z 12 pięcioramiennych gwiazdek barwy żółtej ułożonych na obwodzie okręgu oraz znak z literami „PL” barwy białej. Wymóg ten nie dotyczy tablic (tablicy) rejestracyjnych dyplomatycznych. W miejscu do tego przeznaczonym znajduje się znak legalizacyjny (§ 28 ust. 1 i 2 r.r.i.o.p.). Na tablicach rejestracyjnych, z wyjątkiem tablic motorowerowych i tablic tymczasowych, umieszcza się również naniesione techniką laserową: 1) grafikę obrysu wizerunku orła, stanowiącego godło Polski; 2) oznaczenie numeru certyfikatu posiadanego przez producenta tablic rejestracyjnych bez wytłoczonych numerów rejestracyjnych, jeżeli występuje; 3) oznaczenie nazwy producenta i numeru certyfikatu, posiadanego przez producenta tablic rejestracyjnych z wytłoczonymi numerami rejestracyjnymi albo tłoczącego numery rejestracyjne; 4) grafikę symbolu samochodu na tablicę rejestracyjną samochodową zabytkową – w przypadku tablic rejestracyjnych zabytkowych jednorzędowych zmniejszonych; 5) grafikę symbolu motocykla na tablicę rejestracyjną motocyklową zabytkową i motorowerową zabytkową – w przypadku tablic rejestracyjnych motorowerowych zabytkowych (art. 28 ust. 4 i 6 r.r.i.o.p.). Numery rejestracyjne są tworzone ze zbioru następujących 25 liter: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, V, W, X, Y i Z oraz cyfr od 0 do 9. Poszczególne litery i cyfry numeru rejestracyjnego oznaczają, np. na tablicach rejestracyjnych zwyczajnych samochodowych – pierwsza litera stanowi wyróżnik województwa, druga lub druga i trzecia litera stanowią wyróżnik powiatu, następne cyfry lub cyfry i litera lub litery stanowią wyróżnik pojazdu tworzony kolejno w określonym układzie (§ 30 ust. 1 i 2 r.r.i.o.p.).

Na profesjonalnej tablicy rejestracyjnej numer rejestracyjny stanowią litery i cyfry (cyfra). Jest wytłoczony profesjonalny numer rejestracyjny barwy zielonej na białym tle, składający się z wyróżnika województwa, wyróżnika powiatu i wyróżnika przydzielonego dla pojazdów w decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów, zawierającego jako trzeci znak z kolei stałą literę P, będącą literowym wyróżnikiem tablicy przeznaczonej do profesjonalnej rejestracji pojazdów. W skrajnej lewej części profesjonalnej tablicy rejestracyjnej umieszcza się dodatkowo, na niebieskim tle, symbol Unii Europejskiej składający się z 12 pięcioramiennych gwiazdek barwy żółtej, ułożonych na obwodzie okręgu, oraz znak z literami „PL” barwy białej. W miejscu do tego przeznaczonym starosta zamieszcza znak legalizacyjny (nalepkę legalizacyjną). Profesjonalne numery rejestracyjne są tworzone ze zbioru następujących 25 liter: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, V, W, X, Y i Z oraz cyfr od 0 do 9. Poszczególne litery i cyfry profesjonalnego numeru rejestracyjnego pełnią następujące funkcje: pierwsza litera stanowi wyróżnik województwa, dwie cyfry w przedziale od 01 do 99 stanowią wyróżnik powiatu, następujących pięć znaków stanowi wyróżnik przydzielony dla pojazdów w decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów. Wzory tych tablic rejestracyjnych określa załącznik nr 9 do rozporządzenia (§ 12, § 13 ust. 1 i 2, § 14 ust. 1 i 2 i § 15 r.p.r.p.).

Tablica rejestracyjna pojazdu Sił Zbrojnych zawiera wyróżnik służby Sił Zbrojnych, którym jest wielka litera U umieszczana jako pierwsza; wyróżnika pojazdu, którym są: jedna z wielkich liter: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, R, S, T, V, W, X, Y, Z i ciąg liczb od 00001 do 99999 (§ 6 ust. 1 i 3 r.p.s.z.). Wzór tych tablic rejestracyjnych, sposób umieszczania na nich symboli oraz wzór znaku legalizacyjnego jest taki sam jak pojazdów cywilnych (§ 1 ust. 6 r.r.p.s.z.).

Tablice rejestracyjne pojazdów Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego zawierają numer składający się z wyróżnika służby, który stanowią litery HM, i jednej litery ze zbioru następujących 25 liter: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z oraz wyróżnika pojazdu albo wyróżnika województwa, wyróżnika powiatu i wyróżnika pojazdu (§ 6 ust. 1 i 2 r.r.p.s.k.w.).

Tablice rejestracyjne pojazdów Służby Ochrony Państwa, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej i Krajowej Administracji Skarbowej wykorzystywanych przez Służbę Celno-Skarbową zawierają numer składający się z wyróżnika służby i jednej litery ze zbioru następujących 25 liter: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z oraz wyróżnika pojazdu albo wyróżnika województwa, wyróżnika powiatu i wyróżnika pojazdu. Jako wyróżniki służb określa się litery: 1) HB – dla Służby Ochrony Państwa; 2) HP – dla Policji; 3) HK – dla Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu; 4) HA – dla Centralnego Biura Antykorupcyjnego; 5) HW – dla Straży Granicznej; 6) HC – dla Służby Celno-Skarbowej. Tablic rejestracyjnych, które zawierają wyróżnik województwa i wyróżnik powiatu, nie stosuje się do oznakowanych pojazdów służb (§ 5 ust. 1–3 i § 6 r.r.p.s.).

POJAZDY ZAOPATRZONE W TABLICE REJESTRACYJNE

Zarówno w § 1, jak i § 2 art. 306c k.k. chodzi o tablicę rejestracyjną pojazdu mechanicznego. Rejestracji, a tym samym zaopatrzenia w zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne podlegają – zgodnie z art. 71 ust. 1 i 2 p.r.d. – pojazd samochodowy, ciągnik rolniczy, pojazd wolnobieżny wchodzący w skład kolejki turystycznej, motorower i przyczepa.

ZALEGALIZOWANA TABLICA REJESTRACYJNA

Warunkiem dopuszczenia pojazdu do ruchu – zgodnie z art. 71 ust. 1 p.r.d. – jest zaopatrzenie go w zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne. O legalizacji tablicy – zgodnie z § 18 ust. 3 r.r.i.o.p. – świadczy umieszczony w miejscu do tego przeznaczonym znak legalizacyjny (§ 2 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 13 kwietnia 2012 r. w sprawie trybu legalizacji tablic rejestracyjnych oraz warunków technicznych i wzorów znaku legalizacyjnego³³). Miejsce przeznaczone do umieszczenia znaku legalizacyjnego na tablicy rejestracyjnej wskazuje oznaczenie naniesione techniką laserową, z wyjątkiem tablicy tymczasowej (§ 28 ust. 3 i 5 r.r.i.o.p.). Znaki legalizacyjne różnią się w zależności od rodzaju tablic. Są to nalepki legalizacyjne służące do legalizacji: 1) tablic rejestracyjnych zwyczajnych, indywidualnych, zabytkowych, dyplomatycznych; 2) tablic rejestracyjnych dla pojazdu elektrycznego, motoroweru wyposażonego w silnik elektryczny albo pojazdu napędzanego wodorem; 3) tymczasowych tablic rejestracyjnych (§ 3 ust. 1 r.l.t.r.). Wzory znaków legalizacyjnych oraz ich opis określa załącznik „Wzory znaków legalizacyjnych” do r.l.t.r. Nalepka wykonana jest ze specjalnej samoprzylepnej wielowarstwowej folii, która przy próbie oderwania ulega odkształceniu, a podłoże tła nalepki ulega zniszczeniu. Dotyczy to również próby oderwania w podwyższonej i obniżonej temperaturze. Linia przerywaną na rysunku zaznaczono obszar wierzchniej warstwy ochronnej nalepki, która jest wykonana z przezroczystej folii akrylowej (pkt 1.1 cyt. załącznika). Odrębnie jest określony wzór nalepki legalizacyjnej służącej do legalizacji tablic rejestracyjnych wydawanych dla pojazdu elektrycznego oraz motoroweru wyposażonego w silnik elektryczny (rys. 1a), wzór nalepki legalizacyjnej służącej do legalizacji tablic rejestracyjnych wydawanych dla pojazdu napędzanego wodorem (rys. 1b) i wzór nalepki na tablicę tymczasową (rys. 1c). Legalizacja tablic rejestracyjnych następuje przez umieszczenie na nich przez organ właściwy w sprawach rejestracji nalepki legalizacyjnej (art. 75b p.r.d.).

Warunki produkcji i szczegółowy sposób dystrybucji tablic rejestracyjnych i znaków legalizacyjnych oraz sposób prowadzenia ewidencji, a także materiały mające szczególne znaczenie do produkcji tablic rejestracyjnych są określone w rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 2 maja 2012 r. w sprawie warunków produkcji i sposobu dystrybucji tablic rejestracyjnych

³³ Dz.U. z 2021 r., poz. 100 ze zm., cyt. dalej jako r.l.t.r.

i znaków legalizacyjnych³⁴, a profesjonalnych tablic rejestracyjnych – w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie warunków produkcji i sposobu dystrybucji profesjonalnych tablic rejestracyjnych i znaków legalizacyjnych oraz trybu legalizacji profesjonalnych tablic rejestracyjnych³⁵.

Ze względu na to, że w art. 306c § 1 i 2 k.k. chodzi o tablice zalegalizowane, nie realizuje znamion tego przestępstwa podrobienie lub przerobienie tablic rejestracyjnych niezaopatrzonych w znaki legalizacyjne oraz o znaczeniu wyłącznie historycznym, niedopuszczonych aktualnie do używania na drodze w celu identyfikacji pojazdu, tj. kolekcjonerskich czy stanowiących pamiątki. Ponadto takie tablice nie są tablicami „umożliwiającymi dopuszczenie do ruchu”³⁶.

Tablice rejestracyjne umieszcza się na pojeździe z przodu i z tyłu w miejscach konstrukcyjnie do tego przeznaczonych, z wyjątkiem przyczep, ciągników rolniczych, motocykli i motorowerów, na których tablicę umieszcza się tylko z tyłu (§ 33 ust. 1 r.r.i.o.p.).

POJAZD MECHANICZNY

W art. 306c § 1 i 2 k.k. chodzi o tablicę rejestracyjną pojazdu mechanicznego. Ze względu na to, że w przepisie tym chodzi o tablice rejestracyjne, a te są wymagane dla pojazdów ruchu drogowego, dlatego również chodzi o pojazdy mechaniczne tej strefy ruchu.

Trafnie Sąd Najwyższy uznał, że: „Za pojazdy mechaniczne należy uznać pojazdy zaopatrzone w poruszający je silnik (pojazdy samochodowe, maszyny rolnicze, motocykle, lokomotywy kolejowe, samoloty, helikoptery, statki wodne i inne), jak również pojazdy szynowe zasilane z traktacji elektrycznej (tramwaje, trolejbusy)”³⁷. Pojazdem mechanicznym jest pojazd wprawiany w ruch przez umieszczony na nim silnik. Organ ten zasadnie też uznał, że: „Motorower, przeznaczony do poruszania się w ruchu drogowym wyłącznie przy pomocy silnika, jest pojazdem mechanicznym w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń, niezależnie od posiadanych parametrów technicznych”³⁸.

³⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 1885 ze zm.

³⁵ Dz.U. z 2019 r., poz. 547.

³⁶ A. Behan, *Prawnokarna ochrona tablic...*, op. cit., s. 69.

³⁷ Wyrok SN z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07, „Państwo i Prawo” 2008, nr 5, poz. 2, z glosami aprobusującymi W. Kotowskiego, „Paragraf na Drodze” 2008, nr 3, s. 5–10 i R.A. Stefańskiego, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 5, s. 165–172; K. Łucarz, A. Muszyńskiej, „Przegląd Sądowy” 2009, nr 6, s. 147–157; wyrok SN z dnia 4 lutego 1993 r., III KRN 254/92, OSP 1993, nr 10, poz. 198, z glosą aprobusującą R.A. Stefańskiego, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1993, nr 10, s. 462–465.

³⁸ Uchwała SN (7) z dnia 12 maja 1993 r., I KZP 9/93, OSNKW 1993, nr 5–6, poz. 27 z uwagami aprobusującymi R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego za lata 1991–1993*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1994, nr 3–4, s. 91–92; uchwała SN z dnia 20 lipca 1976 r., VII KZP 10/76, OSNKW 1976, nr 9, poz. 109; uchwała SN z dnia 29 grudnia 1976 r., VII KZP 27/76, OSNKW 1977, nr 1, poz. 4; uchwała SN z dnia 14 listopada 1981 r., VI KZP 16/81, OSNKW 1981, nr 12, poz. 72; wyrok SN z dnia 22 lipca 1993 r., II KRN 18/93, LEX nr 1671633; wyrok SN z dnia 4 lutego 1993 r., III KRN 254/92, OSP 1993,

Z określenia pojazdu mechanicznego wynika, że spośród pojazdów, co do których jest wymagane zaopatrzenie ich w tablice rejestracyjne (art. 71 ust. 1 i 2 p.r.d.), zakresem art. 306c k.k. nie są objęte przyczepy. Przyczepa jest bowiem pojazdem bez silnika, przystosowanym do łączenia go z innym pojazdem (art. 2 pkt 50 p.r.d.).

Pojazdem mechanicznym jest też hulajnoga elektryczna, tj. pojazd napędzany elektrycznie, dwuosiowy, z kierownicą, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe (art. 2 pkt 47b p.r.d.) oraz urządzenie transportu osobistego – pojazd napędzany elektrycznie, z wyłączeniem hulajnogi elektrycznej, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe (art. 2 pkt 47c p.r.d.). Nie ma racji Sąd Najwyższy, że: „Hulajnoga elektryczna zaopatrzona w silnik o parametrach zbliżonych do mocy silnika roweru wspomaganego elektrycznie, która zachowuje wszystkie normalne cechy charakterystyczne budowy, umożliwiające jej zwykłą eksploatację jako hulajnogi, tj. poruszanie się poprzez odpychanie się nogą, nie jest pojazdem mechanicznym w rozumieniu przepisów kodeksu karnego”³⁹. Nietrafne jest odwołanie się przez ten organ *per analogiam* do roweru zaopatrzonego w silnik pomocniczy o pojemności skokowej nieprzekraczającej 50 cm³, który zachowuje wszystkie normalne cechy charakterystyczne budowy, umożliwiające jego zwykłą eksploatację jako roweru, który nie jest uznawany za pojazd mechaniczny⁴⁰.

INNE

Podmiotem przestępstw określonych w art. 306c k.k. w zakresie fałszownia tablic rejestracyjnych może być każdy, kto podrabia lub przerabia w celu użycia za autentyczną tablicę rejestracyjną pojazdu mechanicznego (§ 1) albo takiej tablicy używa jako autentycznej (§ 2).

Podrobienie lub przerobienie tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego ma nastąpić w celu użycia jej za autentyczną tablicę rejestracyjną, co przesądza o tym, że przestępstwo z art. 306c § 1 k.k. może być popełnione w zamiarze bezpośrednim zabarwionym (*cum dolo directo colorato*). Nie ma takiego wymogu co do czynu polegającego na używaniu jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego (art. 306c § 2 k.k.). Jest to przestępstwo

nr 10, poz. 198 z głosem aprobującą R.A. Stefańskiego, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1993, nr 10, s. 462–465; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2007 r., II KK 97/07, OSNwSK 2007, nr 1, poz. 1423; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2007 r., II KK 98/07, LEX nr 280737; wyrok SN z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07, OSNwSK 2007, nr 1, poz. 2320; wyrok SN z dnia 12 stycznia 2011 r., IV KK 341/10, LEX nr 688704; postanowienie SN z dnia 18 czerwca 2014 r., III KK 28/14, LEX nr 1483958; wyrok SN z dnia 4 listopada 2016 r., VKK 259/16, LEX nr 2147289; postanowienie SN z dnia 26 maja 2020 r., V KK 54/20, LEX nr 3275603.

³⁹ Wyrok SN z dnia 22 lutego 2023 r., III KK 13/22, OSNK 2023, nr 11–12, poz. 49.

⁴⁰ Wyrok SN z dnia 4 lutego 1993 r., III KRN 254/92, OSP 1993, nr 10, poz. 198; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2007 r., II KK 97/07, LEX nr 450351; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2007 r., II KK 98/07, OSNwSK 2007, nr 1, poz. 1423; wyrok SN z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07, OSNwSK 2007, nr 1, poz. 2320.

umyślne i może być popełnione w formie zamiaru bezpośredniego lub zamiaru ewentualnego. W tym ostatnim wypadku osoba używająca takiej tablicy musi mieć świadomość i wiedzę, iż tablica nie jest autentyczna, i jednocześnie godzić na to.

WNIOSKI

1. Określone w art. 306c k.k. zachowania w zakresie fałszowania tablicy rejestracyjnej zostało stypizowane jako dwa typy przestępstwa: pierwsze, polegające na podrobieniu lub przerabianiu tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia jej za autentyczną (§ 1); drugie, obejmujące używanie jako autentycznej podrobionej lub przerobionej tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego (§ 2). Za wyodrębnieniem tych typów przemawia ich uregulowanie w samodzielnych paragrafach.
2. Kryminalizacja tych zachowań wypełnia luką prawną, gdyż w dotychczasowym ustawodawstwie nie było zgodności co do uznania jej za dokument w rozumieniu art. 270 § 1 k.k. lub za znak identyfikacyjny stanowiący znamię przestępstwa z art. 306 k.k., co powodowało ich bezkarność. Pozwoli ona na skuteczniejsze zwalczanie coraz powszechniejszego zjawiska kradzieży paliwa na stacjach benzynowych przez kierujących pojazdami zaopatrzonymi w fałszywe tablice rejestracyjne.
3. Głównym przedmiotem ochrony art. 306c k.k. jest bezpieczeństwo obrotu gospodarczego i interesy majątkowe w obrocie cywilnoprawnym, dodatkowym – wiarygodność tablic rejestracyjnych oraz bezpieczeństwo i porządek ruchu na drogach publicznych, w strefach zamieszkania i strefach ruchu.
4. Zachowanie sprawcze polega na podrobieniu lub przerabianiu tablicy rejestracyjnej pojazdu mechanicznego w celu użycia jej za autentyczną. Istotą tego zachowania jest tworzenie pozorów, że tablica jest autentyczna, pochodzi od określonego producenta.
5. Przedmiotem wykonawczym tych przestępstw jest każda tablica, w jaką zaopatrza się pojazd mechaniczny. Tablica rejestracyjna jest, obok dowodu rejestracyjnego, elementem świadczącym o dopuszczeniu pojazdu do ruchu, a tym samym, że pojazd jest tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, że spełnia wymogi bezpieczeństwa.

BIBLIOGRAFIA

- Barczak A., w: B. Gadecki (red.), *Kodeks karny. Art. 1–316. Komentarz*, Warszawa 2023.
- Behan A., *Prawnokarna ochrona tablic rejestracyjnych pojazdów mechanicznych na gruncie nowego art. 306c Kodeksu karnego*, „Palestra” 2023, nr 10.
- Błachut J., *Dokument jako przedmiot ochrony prawnokarnej*, Warszawa 2011.
- Błaszczak J., *Glosa do wyroku SN z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 404/99*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 6.
- Bogucki P., Ołężałek M., *Kodeks karny. Komentarz do nowelizacji z 7.7.2022 r.*, Warszawa 2023.
- Błaszczński M., *Do więzienia za „lewe” tablice rejestracyjne – jest projekt ustawy*, „Auto Świat” 2022, <https://www.auto-swiat.pl/wiadomosci/aktualnosci/kara-wiezienia-za-niewlasciwe-tablice-rejestracyjne-jest-projekt-ustawy/8plvg00>.

- Daniluk P., w: R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023.
- Gałązka M., w: A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Herzog A., *Charakter prawny tablic rejestracyjnych w rozumieniu prawa karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 4.
- Herzog A., *Problemy wokół prawnej ochrony tablic rejestracyjnych*, „Paragraf na Drodze” 2006, nr 3.
- Herzog A., *Tablice rejestracyjne pojazdu jako dokument w rozumieniu prawa karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 10.
- Kotowski W., *Glosa do wyroku SN z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07*, „Paragraf na Drodze” 2008, nr 3.
- Łuczak K., Muszyńska A., *Glosa do wyroku SN z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07*, „Przegląd Sądowy” 2009, nr 6.
- Kulik M., w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Kulik M., w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2023.
- Majewski J., w: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116 k.k.*, t. I, Warszawa 2016.
- Oczkowski T., w: V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023.
- Piórkowska-Flieger J., *Ewolucja pojęcia dokumentu w polskich kodeksach karnych*, w: L. Leszczyński, E. Skretowicz, Z. Hołda (red.), *W kręgu teorii i praktyki prawa karnego. Księga poświęcona pamięci prof. A. Wąska*, Lublin 2005.
- Piórkowska-Flieger J., *Fałsz dokumentu w polskim prawie karnym*, Kraków 2004.
- Przetok M., *Struktura tekstu prawnego na przykładzie kodeksu karnego*, Gdańsk 2015.
- Siwiek M., *Glosa do wyroku SN z dnia 23 maja 2002 r., V KKN 404/99*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 6.
- Stefański R.A., *Glosa do wyroku SN z dnia 25 października 2007 r., III KK 270/07*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 5.
- Stefański R.A., *Glosa do wyroku SN z dnia 4 lutego 1993 r., III KRN 254/92*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1993, nr 10.
- Stefański R.A., *Prawo karne materialne. Część szczególna*, Warszawa 2009.
- Stefański R.A., *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego za lata 1991–1993*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1994, nr 3–4.
- Stefański R.A., *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego z zakresu prawa karnego materialnego, prawa karnego skarbowego i prawa wykroczeń za 2005 r.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2006, nr 1.
- Wróbel W., Sroka T., w: W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 212–277d*, t. II, cz. II, Warszawa 2017.
- Zawłocki R., w: A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Komentarz do artykułów 222–316*, t. II, Warszawa 2010.
- Zgółkowska H. (red.), *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 29, Poznań 2000.

Cytuj jako:

Stefańska B.J., *Ustawowe znamiona przestępstwa fałszowania tablic rejestracyjnych*, „Ius Novum” 2024, nr 2 (18), s. 38–55. DOI: 10.26399/iusnovum.v18.2.2024.12/b.j.stefanska